

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 grudnia 2022 roku

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XV Cywilny- Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Brygida Łagodzińska

po rozpoznaniu w dniu 13 grudnia 2022 w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.

przeciwko S. M.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań - Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu

z dnia 17 czerwca 2022 roku

sygn. akt VC 348/19

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. powództwo oddala,

2. przyznaje kuratorowi procesowemu ustanowionemu w sprawie dla nieznanego z miejsca pobytu pozwanego S. M. radcy prawnemu K. P. wynagrodzenie w kwocie 332,10 zł brutto, które należy wypłacić zaliczki w kwocie 81 zł, a w pozostałej części tymczasowo ze Skarbu Państwa,

3. nakazuje ściągnąć od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu kwotę 251,10 zł z tytułu nieuiszczonych kosztów sądowych;

II. przyznaje kuratorowi procesowemu ustanowionemu w sprawie dla nieznanego z miejsca pobytu pozwanego S. M. radcy prawnemu K. P. wynagrodzenie w kwocie 73,80 zł brutto w postępowaniu apelacyjnym;

III. nakazuje ściągnąć od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu kwotę 73,80 zł z tytułu nieuiszczonych kosztów sądowych w postępowaniu apelacyjnym.

Brygida Łagodzińska

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym 26 października 2016 r. do Sądu Rejonowego Lublin - Zachód w Lublinie powód (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. domagał się zasądzenia od pozwanego S. M. kwoty 688,42 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz zasądzenia kosztów 6,94 zł (przesyłki poleconej oraz opłaty manipulacyjnej dla dostawcy usług płatności) i kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Postanowieniem z dnia 20 stycznia 2017 r. referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym Lublin - Zachód w Lublinie stwierdził brak podstaw do wydania nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym i przekazał sprawę do Sądu Rejonowego Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym wydanym w dniu 20 października 2017 r. referendarz sądowy orzekł zgodnie z żądaniem pozwu.

Zarządzeniem z dnia 23 marca 2020 r. referendarz sądowy zarządził ustanowienie dla pozwanego S. M. nieznanego z miejsca pobytu kuratora procesowego w osobie radcy prawnego K. P. oraz publiczne ogłoszenie w budynku sądowym Sądu Rejonowego Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu i lokalu Urzędu Miasta P. o ustanowieniu kuratora.

W ustawowym terminie kurator procesowy pozwanego złożył odpowiedź na pozew, wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz strony pozwanej kosztów postępowania, w tym kosztów wynagrodzenia kuratora w pełnej stawce minimalnej według norm przepisanych.

Sąd Rejonowy Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu wyrokiem z dnia 17 czerwca 2022 roku w punkcie 1. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 688,42 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 26 października 2016 r. dnia zapłaty, w punkcie 2. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 436,52 zł tytułem zwrotu kosztów procesu oraz w punkcie 3. przyznał kuratorowi procesowemu ustanowionemu w sprawie dla nieznanego z miejsca pobytu pozwanego S. M. – radcy prawnemu K. P. wynagrodzenie w kwocie 270 zł, które nakazując je wypłacić z zaliczki w kwocie 81 zł wpłaconej przez stronę powodową (zapisanej w księdze sum na zlecenie pod pozycją (...)), a pozostałą kwotę 189 zł tymczasowo na koszt Skarbu Państwa oraz w punkcie 4. nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu kwotę 189 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Apelację od wyroku wniósł pozwany zaskarżając orzeczenie w całości. Wyrokowi zarzucił:

- naruszenie prawa materialnego art. 6 k.c. w zw. z art. 31 ust.1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych poprzez ich nieprawidłowe zastosowanie w okolicznościach przedmiotowej sprawy i uznanie, że powód wykazał zasadność i wysokość dochodzonego roszczenia, w tym aby to na pozwanego przeszły prawa i obowiązki poprzedniego posiadacza wynikające z umowy ubezpieczenia oc,

- naruszenie przepisów postępowania art. 227 k.p.c. w zw. z art. 233§1 k.p.c. polegającą na sprzecznej z zasadami doświadczenia życiowego i wskazaniami wiedzy ocenie materiału dowodowego przejawiającej się w uznaniu, że to na pozwanego przeszedł obowiązek zapłaty składki ubezpieczeniowej,

- naruszenie przepisu art. 603(4)§3 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i przyznanie wynagrodzenia bez należnego podatku od towarów i usług, pomimo tego, że jako kurator podatek ten rozlicza w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej.

Pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości ewentualnie uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, zmianę punktu 3. wyroku poprzez przyznanie kuratorowi wynagrodzenia w kwocie 270 zł podwyższonego o kwotę podatku od towarów i usług, określoną zgodnie ze stawką tego podatku obowiązującą w dniu orzekania o wynagrodzeniu oraz przyznanie kuratorowi wynagrodzenia za postępowanie odwoławcze według norm przepisanych, powiększonego o należy podatek od towarów i usług, gdyż kurator podatek ten rozlicza w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o oddalenie apelacji oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się zasadna.

Pozwany zakwestionował w apelacji wartość dowodową przedłożonych przez powoda dokumentów podnosząc, że przedłożone dokumenty oraz ich kserokopie nie mogą stanowić dostatecznego dowodu. Zdaniem apelującego powód nie wykazał, że pozwany stał się właścicielem pojazdów, a jeżeli tak to nie wiadomo w jakich datach faktycznie je nabył. Zarzucił nadto, że powód nie wykazał aby pozwany faktycznie złożył oświadczenie wynikające z kopii umowy kupna pojazdu oraz aby podpis pozwanego znajdujący się pod umową pochodził od pozwanego. Sąd pierwszej instancji uznał, że pozwany nie wypowiedział umowy ubezpieczenia oc i tym samym zakład ubezpieczeń (...) SA świadczył ochronę ubezpieczeniową obu pojazdów. Sąd odwoławczy zauważa, że regulacja prawna art. 31 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych przewiduje, że w razie przejścia lub przeniesienia prawa własności pojazdu mechanicznego, którego posiadacz zawarł umowę ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, na posiadacza pojazdu, na którego przeszło lub zostało przeniesione prawo własności, przechodzą prawa i obowiązki poprzedniego posiadacza wynikające z tej umowy. Umowa ubezpieczenia OC ulega rozwiązaniu z upływem okresu, na który została zawarta, chyba że posiadacz, na którego przeszło lub zostało przeniesione prawo własności, wypowie ją na piśmie, w myśl ust. 2 w razie niewypowiedzenia przez posiadacza pojazdu, na którego przeszło lub zostało przeniesione prawo własności pojazdu mechanicznego, umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, zakład ubezpieczeń może dokonać ponownej kalkulacji należnej składki z tytułu udzielanej ochrony ubezpieczeniowej, poczynając od dnia przejścia lub przeniesienia prawa własności pojazdu, z uwzględnieniem zniżek przysługujących posiadaczowi, na którego przeszło lub zostało przeniesione prawo własności pojazdu mechanicznego oraz zwyczaj go obciążających, w ramach obowiązującej taryfy składek. W przedmiotowej sprawie kluczowym było natomiast ustalenie czy i jeżeli tak pozwany stał się właścicielem obu pojazdów. Powód w pozwie wskazał, że samochód marki F. (...) w dniu 29 kwietnia 2015 roku został zbyty i wydany pozwanemu, zaś samochód O. (...) w dniu 3 kwietnia 2015 roku został zbyty i wydany pozwanemu. Okoliczności tej pozwany zaprzeczył. Powód przedłożył do akt jedynie kopię umowę sprzedaży pojazdu zawartą z dnia 29 kwietnia 2015 roku pomiędzy B. G. i S. M. samochodu F. (...). Zdaniem Sądu Okręgowego powyższa kopia dokumentu nie może stanowić dowodu nabycia pojazdu, przede wszystkim jest to kopia dokumentu, nadto brak jest daty pewnej. Co więcej powód nawet nie wskazał w jakich okolicznościach wszedł w posiadanie tej kopii. Powód pomimo podniesionego przez pozwanego zarzutu braku wykazania, że pozwany stał się właścicielem samochodów nie podjął żadnej dalszej inicjatywy dowodowej i pomimo dysponowania możliwościami dowodowymi (np. o zwrócenie się do organu rejestrującego pojazdy lub zakładu ubezpieczeń o wyjaśnienie na jakiej podstawie powzięli wiadomość o zbyciu pojazdów), nie złożył żadnych dalszych wniosków dowodowych. Tym samym powód nie wykazał zasadności roszczenia. Przy czym Sąd odwoławczy zauważa, że w przypadku samochodu O. (...) nie został przedłożony żaden dokument potwierdzający nabycie pojazdu przez pozwanego. Okoliczność zaś wystawienia przez zakład ubezpieczeń polisy (która nie została podpisana przez pozwanego) nie może stanowić dowodu nabycia samochodu i wstąpienia w prawa nabywcy pojazdu z konsekwencjami tego wynikającymi. Zdaniem Sądu Okręgowego dokument potwierdzający umowę ubezpieczenia – polisa- w okolicznościach przedmiotowej sprawy nie stanowi dowodu uzasadniającego przyjęcie, że pozwany stał się właścicielem dwóch samochodów. Umowa ubezpieczenia nie została podpisana przez pozwanego. Tym samym roszczenie powoda było niezasadne.

Co do kosztów kuratora zauważyć należy, że Sąd pierwszej instancji z uzasadnieniem wyroku wskazał, że wynagrodzenie kuratora zostało podwyższone o wartość podatku VAT, wynagrodzenie zgodnie z rozporządzeniem wynosił 270 zł, a mimo to Sąd Rejonowy w sentencji orzeczenia nie podwyższył wynagrodzenia o należyty podatek od towarów i usług. A zatem w tej części postanowienie zawarte w wyroku podlegało zmianie poprzez podwyższenie stawki o podatek VAT. Podstawę rozstrzygnięcia stanowił §1 ust. 1 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 2013 roku w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej. Wprowadzenie rozporządzenie to utraciło moc na podstawie §4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 marca 2018 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej, ale zgodnie z §3 w sprawach cywilnych wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, do

wynagrodzenia kuratora ustanowionego dla strony przed tym dniem, do czasu zakończenia postępowania w danej instancji, stosuje się przepisy dotychczasowe. Sprawa zaś została wniesiona 26 października 2016 roku.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 386§1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że powództwo oddalił. Nadto Sąd zasądził wynagrodzenie kuratora podwyższone o stawkę VAT oraz obciążył powoda kosztami procesu, nakazując ściągnąć kwotę 251,10 zł z tytułu nieuiszczonych kosztów sądowych – na podstawie art. 113 ust.1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

O wynagrodzeniu kuratora w postępowaniu apelacyjnym Sąd orzekł na podstawie §1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 marca 2018 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej. W sytuacji gdy kuratorem jest radca prawny, treść wyżej przytoczonych przepisów mówi, iż wysokość wynagrodzenia kuratora ustanowionego dla strony w sprawie cywilnej, ustala się w kwocie nieprzekraczającej 40% stawek minimalnych za czynności prawnych określonych w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 225 ust. 3 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1870 i 2400 oraz z 2018 r. poz. 138), jednak niemniej niż 60 zł. Treść wyżej cytowanych przepisów, znajdujących zastosowanie w niniejszej sprawie implikowała po stronie Sądu konieczność zasądzenia na rzecz kuratora pozwanego nieznanego z miejsca pobytu kwoty 60 zł. Wskazać jednak w tym miejscu należy na uchwałę Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2022 r., w sprawie o sygn. akt III CZP 37/22 (Legalis nr 2678396), w której to Sąd Najwyższy wskazał że wysokość wynagrodzenia ustanowionego w sprawie kuratora procesowego reguluje rozporządzenie z dnia 9 marca 2018 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej (Dz.U. poz. 536). Wedle § 1 ust. 1 tego rozporządzenia wysokość wynagrodzenia kuratora ustanowionego dla strony w sprawie cywilnej, ustala się w kwocie nieprzekraczającej 40 % stawek minimalnych za czynności adwokackie określonych w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze (Dz.U. z 2017 r. poz. 2368 i 2400), a w przypadku gdy kuratorem jest radca prawny - w kwocie nieprzekraczającej 40 % stawek minimalnych za czynności radców prawnych określonych w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 225 ust. 3 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1870 i 2400 oraz z 2018 r. poz. 138), w obu przypadkach nie mniej niż 60 zł. W rozporządzeniu odstąpiono od regulacji przewidzianej w poprzedzającym go rozporządzeniu z dnia 13 listopada 2013 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej (Dz.U. poz. 1476) przewidującej, że wynagrodzenie kuratora będącego podatnikiem obowiązany do rozliczenia podatku od towarów i usług podwyższa się o kwotę podatku od towarów i usług, określoną zgodnie ze stawką tego podatku obowiązującą w dniu orzekania o wynagrodzeniu (§ 1 ust. 3). Brak tożsamesgo rozwiązania w stanie prawnym obowiązującym od dnia 15 marca 2018 r. w ocenie Sądu Najwyższego nie stanowi jednak argumentu za przyjęciem, że wynagrodzenie kuratora procesowego, którym ustanowiony został adwokat lub radca prawny, nie podlega podwyższeniu o stawkę podatku od towarów i usług. Wraz z rozporządzeniem z dnia 15 marca 2018 r. weszła w życie nowelizacja przepisów kodeksu postępowania cywilnego o kurateli, dokonana ustawą z dnia 26 stycznia 2018 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 398 ze zm.). W rezultacie art. 603⁴ § 1 i 3 k.p.c. stanowi, że kurator ma prawo do wynagrodzenia za swoją działalność oraz do zwrotu uzasadnionych wydatków, które poniósł w związku ze swoimi czynnościami (§ 1). Wynagrodzenie kuratora obowiązany do rozliczenia podatku od towarów i usług podwyższa się o kwotę podatku od towarów i usług określoną zgodnie z obowiązującą stawką tego podatku (§ 3). Sąd Najwyższy podzielił stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w przywołanej wyżej uchwale z dnia 5 listopada 2021 r., że nie ma dostatecznego uzasadnienia dla obniżenia wynagrodzenia kuratora będącego podatnikiem podatku od towarów i usług w stosunku do stanu prawnego obowiązującego przed dniem 15 marca 2018 r., jak również różnicowania sytuacji kuratorów procesowych oraz kuratorów objętych regulacją art. 603⁴ § 3 k.p.c., wobec wyrażonej w § 1 tego przepisu, ogólnej i odnoszącej się do wszystkich rodzajów kurateli reguły, że kuratorowi przysługuje wynagrodzenie. W rezultacie brak uregulowania dotyczącego podwyższenia o podatek od towarów i usług wynagrodzenia kuratorów procesowych, będących adwokatami (radcami prawnymi), należy uznać za lukę prawną, a w celu jej wypełnienia

zastosować art. 603⁴ § 3 k.p.c. per analogiam. A zatem wynagrodzenie kuratora wynosi 73,80 zł brutto. Nieuiszczone koszty sądowe Sąd nakazał ściągnąć od powoda.

Brygida Łagodzińska